

**Boshlang'ich ta'lim yoshidagi bolalarga ingliz tilini o'rganishda
innovatsion usullardan foydalanish**

SamDCHTI

Ingliz tili 2 MBT

2201-guruh talabalari

F.Sh.Xolmrzayeva

S.N.Botirova

Ilmiy rahbar:A.R.Pardayeva

***Annotatsiya:** Hozirgi zamon talabiga javob berish uchun avvalambor chet tillarni mukammal o'rganish ehtiyoji kundan kunga ortmoqda. Ushbu maqolada boshlang'ich sinflarda o'quvchilarning til o'rganish jarayonida innovatsion usullardan foydalanish to'g'risida.*

***Kalit so'zlar:** metod, VARK, visual, auditory, kinesthetic, tactile, pantomime.*

Ma'lumki, Ingliz tili hozirgi kunda dunyo bo'ylab keng miqyosda tarqalib borayotgan xalqaro til hisoblanadi. Bugungi tezkor o'zgarayotgan davrda ilmfan, iqtisodiyot ham shiddat bilan o'sib bormoqda. Har bir sohada taraqqiyot o'zing kuchli ta'sirini ko'rsatmoqda. Xususan, Ilm-fanda ham katta o'zgarishlar, sezilarli yutuqlarga erishilmoqda. Har bitta fanni yangi innovatsion pedagogik metodlardan foydalanib talabalarga, o'quvchilarga yetkazib berish bugungi kundagi ta'limning asosiy talablaridan biri sanaladi. Xorijiy tillarni o'rganishga berilayotgan e'tiborni oladigan bo'lsak. Boshqa rivojlangan va rivojlanib borayotgan mamlakatlar bilan bir qatorda mamlakatimizda ham chet tillarga qaratilayotgan e'tibor davlat siyosiyati darajasiga ko'tarildi. Bugun jahon iqtisodiyotida o'ziga munosib o'rin egallashga intilayotgan davlatimiz uchun, xorijlik hamkorlarimiz, qardosh mamlakatlar bilan hamjihatlikda, hamkorlikda o'z buyuk kelajagini qurayotgan millatimiz uchun xorijiy tillarni ayniqsa ingliz tilini mukammal bilish talab qilinmoqda. Zamonaviy jamiyatda chet tillari kasbiy ta'limning muhim tarkibiy

qismiga aylanmoqda. Bunday bilimlarni insonlar avvalambor maktabgacha ta'lim muassasalari va maktab keyinchalik institutlarda, o'quv kurslarida yoki yakka holda xorijiy tilni o'rganadilar. Ingliz tilini o'rganishni maktabgacha va boshlang'ich ta'lim sinfdan boshlab o'rgatish sistemasi DTS iga kiritilgani sabab, hozirgi kunda ingliz tilini o'rganadigan har qanday yoshdagi odamlar soni ko'paymoqda. Ushbu maqsadga yetishishda, o'qituvchilarning amaliy uslublari va malakasiga bog'liq. Axborot texnologiyalari va zamonaviy o'qitish usullaridan foydalanish qobiliyati yangi materiallarni tezkor tushunishga yordam beradi. Turli usullarni birlashtirib o'qituvchi muayyan ta'lim dasturlarini yechishga qodir bo'ladi. Shu munosabat bilan o'qituvchilar va talabalar xorijiy tillarni o'qitishning zamonaviy usullari bilan tanishishlari kerak.

Grammatika va lug'at asosiysi hisoblansada, ma'ruza yoki qoidalar orqali kichik yoshdagi o'quvchilarni qiziqtirish samarasiz. Shuning uchun o'qitishda dastavval asosiy e'tibor metodlarga qaratiladi. Bunda o'quvchilarning o'rganish materiallari, dasturlari, o'quv rejasi ko'rib chiqilib yangicha zamonaviy usullardan foydalanish yaxshi natija beradi. Dars davomida harflar, so'zlarni to'g'ri talaffuz qilishni o'rgatishi bolalarda ingliz tilining boshqa tillardan farqlanishini tushunadilar va ba'zan inglizcha talaffusga kuchli qiziqish ko'ratishlari ham mumkin. Ammo hozirgi zamon talablarga muvofiq ushbu metod eskirgan hisoblanadi. Boshlang'ich sinflarda, ayniqsa birinchi sinfdan o'quvchilarga xorijiy tillarni o'rgatishda o'quvchining yoshi, fiziologik, psixologik xususiyatlarini hisobga olish kerak.

Qiziqishlarni kuchaytirish, boshlang'ich sinfdagi o'quvchilarga ingliz tilini samarali o'rgatishda uyidagi innavatsion usullardan foydalanish mumkin:

VARK o'rganish usulalaridan foydalanish oson bo'lgani uchun, o'quvchilar eng yaxshi o'rganish usulidan foydalanib o'rgatish lozim.

1. The Visual learning Style (ko'rish orqali o'rganish usuli). Bola narsalarni ko'zlari bilan ko'rganda, u miyasining vizual, rasm markazidagi ma'lumotlarni qayta ishlaydi. Tasvir bo'lgan har qanday narsa vizual o'rganish faoliyatidir. So'zlar tasvir emas, shuning uchun ular vizual emas. Vizual tasvirlarni afzal ko'radigan bolalar uchun gaplashish yoki o'qish orqali o'rgatish o'rganishni yaxshilamaydi. Agar boy

tasvirlar, jadvallar, grafiklar va ma'lumotlarning boshqa vizual tasvirlaridan foydalansa, bolaning qabul qilish jarayoni osonlashadi. Agar vizual vositalardan foydalansa, vizual o'quvchi ma'lumotni tezroq va osonroq qayta ishlaydi. Bu shuni anglatadiki, u tezroq o'rganadi! Yangi lug'atni tasvirlash uchun vizual diagrammalar yaratish mumkin. Bosh, yelka, tizza va oyoq barmoqlari. Bularni lug'at ro'yxatiga yozishdan ko'ra rasmlar orqali odamga ko'rsatish ancha oson. Vizual qurilmalar ham ikki baravar qiziqishni kuchaytiradi. Talabalar o'rganayotgan yangi so'zlarning qanday ko'rinishini o'zlashtirib olish bilan birga, rasmlarga rang berishdan zavqlanishlari mumkin. Ajratish, tagiga chizish va aylana o'tkazish - bu bolalar ma'lumot parchalarini eslab qolish uchun foydalanadigan keng tarqalgan vizual hiylalardir. Vizual diagrammalarni yaratish bir xil asosiy g'oyadir, shuning uchun kichkintoylar ingliz tili qanday ko'rinishini tasavvur qila boshlaydilar. Bonus sifatida, talabalar tartibsiz qog'ozlar papkalari orasidan aniq ranglar va rasmlarga ega o'quv qo'llanmalarini osonroq topishlari mumkin.

2. The Auditory learning Style (eshtish orqali o'rganish usuli). O'quvchi odamlarning suhbatini tinglashni yoki o'qishni yaxshi ko'rsa, u tilni eshtish orqali o'rganuvchi bo'lishi mumkin. So'zga asoslangan ma'lumotlar miyaning til markazida qayta ishlanadi. Bu gapirish va o'qish uchun ham amal qiladi. Sinfdagi darslarning aksariyati eshitishdir. O'qitish uchun gapirish va o'qishdan foydalaniladi. Shuning uchun sinfda o'qitish eshitish qobiliyatiga ega bo'lgan bolalar uchun yaxshi ishlaydi. Agar o'quvchi eshitish orqali o'rganish uslubiga ega bo'lsa, tayyor darslarni topish osonroq bo'ladi. Oddiy sinf o'quv materiallari tinglovchining ehtiyojlarini qondiradi. Bunda qo'shiqlar turli xil audiolar yordam beradi. Har bir ingliz tilini o'rganuvchi, hech bo'lmaganda bitta klassik „Jingle Bells” bilan tanish. Ha, Q dan keyin qaysi harf kelishini eslatish uchun ABC larga murojaat qilamiz. Garchi biroz ko'proq miya quvvatini talab qilsa-da, qo'shiq ingliz tilida so'zlashuvchilarga ularning barcha alifbo ehtiyojlari uchun qulay mos yozuvlar nuqtasini taklif qiladi. . Lug'at, grammatika va dialoglarni jozibali ohanglarga aylantirish yosh o'quvchilarga ingliz tilini o'rgatishning ajoyib usulidir. Twinkle Twinkle Little Star kabi boshqa oson qo'shiqning ohangidan foydalanib, musiqiy

durdoni yaratish uchun ichki Betxovenni sayqallash mumkin.

3. Kinesthetic & Tactile Learning Style (mashq bajarish va buyumlarga teginish usuli). Eng kam tarqalgan uslub - bu kinestetik-taktil o'rganish uslubi. Kinestetik va taktil o'quvchilar narsalarni faol bajarish orqali yaxshiroq o'rganadilar. Amaliy mashg'ulotlar va tana harakati kinestetik-taktil o'quvchilarni o'rgatish uchun eng yaxshisidir. Kinestetik va taktil o'quvchilarni an'anaviy sinfda o'qitish eng qiyin. Ular o'z ehtiyojlarini qondirish uchun amaliy mashg'ulotlarni qo'shishni talab qiladi. Muntazam sinfda bu bolalar qimirlatish ehtimoli bor. Ular o'z stollarida va tashqarida, oyoqlarini silkitib, juda uzoq vaqt davomida "o'tira" olmaydilar. Kinestetik/taktil o'rganish uslubiga ega bola, agar u harakat qilmasa, oson o'rganmaydi. Bu oddiy sinfda muammo bo'lishi mumkin! Bunda turli xil o'yinlar yordam beradi. Masalan, „Pantomima“ (Pantomime). Bu juda qiyin mavzular tushuntirilishi kerak bo'lgan darsda yoki yozma mashqlar bajarilib, talabalar charchagan yoki zerikkan paytda bajarsa bo'ladi;

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich sinf o'quvchilarga ingliz tilini o'rgatishni maburiyat sifatida emas, balki qiziqarli o'yinlar va innovatsion usullardan foydalangan holda olib borish, ularni kelajakdagi ish faoliyatlarini to'g'ri olib borishlariga ko'maklashish.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Qosimov Ashurali T. „Boshlang'ich sinflarda Ingliz tilini o'qitish“
<https://doi.org/10.5281/zenodo.7298465>

2. <https://learningabledkids.com>

3. Boboqulova Madina M., „Boshlang'ich sinflarda Ingliz tilini o'qitish metodikasi“ SCIENCE AND INNOVATIONS. INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL. 2022 N2

4. <https://www.pedagoglar.uz>

5. goabroad.com